

Nicolae PRELIPCEANU

Sibiu

Vremea teatrului, vremea muzicii, vremea dansului

Spectacolul lui Radu-Alexandru Nica, cu piesa **Vremea dragostei, vremea morții** de Fritz Kater, te prinde de la început, prin ritmul său drăcesc, impus de regie, dar și de tinerețea și pofta de joc a actorilor: Ofelia Popii, Cătălin Pătru, Florentina Țilea, Diana Fufezan, Florin Coșuleț, Bogdan Sărățean și Horia Nicoară. Povestea e aceea a unor tineri, abia ieșiți din adolescență, care încearcă disperat să-și trăiască acest anotimp așa cum îi îndeamnă demonul interior și exterior al vârstei, dar se lovesc de barierele politice, de granițele închise ale Republicii Democrate Germane. Piesa nu e deloc una politică, dar pentru cei care au trăit în același lagăr, politica respiră prin toți porii textului, prin tot ceea ce se întâmplă cu băieții și fetele acestea, cu familiile lor destrămate tocmai de granițele ermetice care, totuși, o dată trecute spre afară, sunt extrem de greu, dacă nu imposibil, de trecut înapoi.

Primele secvențe, pe muzica drăcească a formației Ramstein, îți semnalează parte din ceea ce va urma. Baletul grotesc și aluziv cu toți protagoniștii în fața cortinei amintește de așa numitele brigăzi artistice de agitație, dar montat, de data aceasta, în cheie parodică. E ca un fel de carusel, în care fiecare intră și iese din joc, reintrând „în rânduri”, cum cerea un cântec vechi și comunist: „Intră în rânduri, nu sta pe gânduri”. Nu de alta, dar gândurile te-ar putea preveni asupra primejdiei...

Dramaturgul a lucrat cu abilitate, evenimentele decurgând foarte firesc unul din altul, cu anumite sincope, parcă și ele ieșite din acest balet, în fond disperat, al celor care sunt pregătiți să devină „oameni noi”, dar ei vor să fie doar oameni tineri și liberi. Libertatea lor e subliniată de aventurile erotice întâmplătoare, în ciuda interdicțiilor unui regim pudibond, ca toate regimurile concentraționare, sau de violența unor conflicte între tinerii eroi, ca și de felul în care privesc ei lumea.

Regizorul Radu-Alexandru Nica a construit cu multă atenție fiecare scenă, fiecare personaj, lăsând exact atâta libertate de improvizație fiecăruia, cât să pară totul foarte natural în ochii spectatorilor. Fetele și băieții își joacă pe rând felia proprie de rol principal, reintrând, cum spuneam, în decorul viu al spectacolului. Pe Ofelia Popii, pe Florentina Țilea le-am văzut și în *Pescărușul* lui Andrei Șerban, unde erau/sunt de asemenea prezențe remarcabile, care se rețin. Ar fi nedrept să remarc, însă, din acest excelent spectacol de la Teatrul Național „Radu Stanca” numai pe cineva anume, pentru că fiecare interpret are partea lui de glorie, partea lui de improvizație controlată foarte bine și care dă efecte spectaculare foarte prizate de public.

Scenografia lui Andu Dumitrescu face și desface spațiul scenei sibiene, astfel încât acesta să poată cuprinde un enunț foarte complex asupra vieții în socialism, chiar dacă, așa cum spuneam, spectacolul nu e unul politic.

Cuiva care nu a trăit în socialism i s-ar putea părea pur și simplu modern ceea ce vede, fără să știe că tot acest modernism nu este decât un semn de revoltă, unul de nesupunere al tinerilor la regulile de cimitir încremenit ale comunismului. De altfel Radu-Alexandru Nica declară că generația lui, „a celor cu vârsta cuprinsă între 20 și 30 de ani, a perceput altfel comunismul.“ El a dorit să dea în spectacolul său „O perspectivă cald-ironică, îngăduitoare, față de cele două variante ireconciliabile de până acum (idolatrie tâmpă versus sarcasm/tragism)“ asupra socialismului, dar tragicul plutește asupra acestor vieți care își caută un drum și se lovesc, totuși, în ciuda energiei lor tinerești, de bariere peste care nu se trece decât cu sacrificii inimaginabile.

Să nu-l uit, fie și numai în final, pe Florin Fieroiu, autorul coregrafiei extrem de sugestive care punctează spectacolul cu *Vremea dragostei, vremea morții* de Fritz Kater.

Mircea MORARIU

Rememorarea ca terapie

În *Vremea dragostei, vremea morții*, spectacol realizat după a doua parte a „Trilogiei R.D.G.“-ului scrisă de Fritz Kater, conceput ca o tentativă de surprindere, dar și de analiză în limbaj teatral a răului comunist și a strategiilor de care s-a servit acesta pentru a-și impune victoria, regizorul Radu-Alexandru Nica își continuă dialogul de tip interogativ cu istoria în *Balul*, montare dinamică și cu consistent grad de justificare artistică, chemând la (auto)reflecție pe marginea unui secol bolnav, marcat de ideologii perverse și falimentare, dar și de oameni culpabili prin aceea că nu au găsit suficientă putere morală de a le opune rezistență atunci când ar fi trebuit să o facă. Se poate să fi avut dreptate cronicarul când scria că oamenii sunt sub vreme. Este posibil ca prea adesea vremurile să fi făcut astfel încât să le fi hărăzit oamenilor mai curând valsul cu răul și cu moartea, decât tangoul cu binele și cu viața. Dar sensul adânc al acestui *puzzle* pe care ne pofteste să-l descoperim, analizăm și decodificăm spectacolul de la Teatrul Național „Radu Stanca“ din Sibiu, *puzzle* din arhitectura căruia e complet exclus cuvântul, locul de cinstire revenindu-le dansului, mișcării, expresivității corporale (coregrafia e semnată de Carmen Coțofană) și muzicii, se cuvine căutat, în opinia mea, tocmai în stabilirea rostului absenței vorbelor. Cred că dacă în *Balul* se tace, la mijloc nu a fost doar intenția de a construi pe scenă un fel de film mut, cu acompaniament muzical din *off*, prin intermediul cadrelor căruia se scrie un compendiu de istorie a României din secolul al XX-lea, ci o intenție mult mai profundă. Aceea de a sublinia ideea că, dacă secolul al XX-lea a fost cel al atâtor urgii, siluirii, al manifestării agresive și copleșitoare a unui rău cu inimaginabil de multe fețe, asta s-a petrecut și fiindcă oamenii au tăcut în chip vinovat, s-au lăsat duși de ape, prea puțini fiind aceia ce au îndrăznit să acționeze ca ființe vorbitoare și raționale și să-și exprime în mod limpede atitudinea *contra* acelor momente, acțiuni, fenomene și semeni de-ai lor ce au